TAMPEREEN SUOMALAINEN

KLUBI

KLUBILEHTI

2/2021

SUOMALAISUUDEN PUOLESTA

Tampereen Suomalainen Klubi 130 vuotta

Lotta-Svärd 100 vuotta

Pormestari Anna-Kaisa Ikonen

TAMPEREEN SUOMALAINEN KLUBI

Julkaisija
Tampereen Suomalainen Klubi ry
www.tampereen-suomalainenklubi.fi

Päätoimittaja
Pasi-Heikki Rannisto

Toimitussihteeri
Arto Murtovaara

Ulkoasu
Marjut Jouhki

Taitto
PunaMusta, Sisältö- ja suunnittelupalvelut

Ilmoitushinnat
1/1 sivua 600 euroa
1/2 sivua 400 euroa
1/4 sivua 300 euroa

Ilmoitusmyynti
Tampereen Suomalainen Klubi

Ilmoitusaineisto
ilmoitukset@punamusta.com

Ilmestymisaikataulu 2022
nro 1.....1.4.2022
nro 2.....1.11.2022

Painopaikka
PunaMusta, Forssa 2021

TEHTY SUOMESSA
MADE IN FINLAND

Tavoitat 1500 elinkeinoelämän, tieteen, taiteen, julkisen hallinnon, puolustusvoimien, kirkon ja median piirissä toimivaa, alueellista ja valtakunnallista vaikuttajaa.

Lehti ilmestyy seuraavan kerran 1.4.2022.

Kannen kuva: Arto Murtovaara
Takakannen kuva: Arto Murtovaara

SUOMALAISUUDEN PUOLESTA

PASI-HEIKKI RANNISTO
Puheenjohtaja

TARVE UUDELLE VISIOLLE

Ihmisen elämää kannustaa näkymä tulevaisuudesta. Niin on ollut aina ja niin on vastakin. Haasteet alkavat, kun usko paremmasta huomisesta hiipuu ja elämä tuntuu vain suorittamiselta tai menneitten ratkaisujen korjaamiselta. Erilaiset yhteiskunnan puutteet ja vaikeudet saavat ihmisten mielissä suuren merkityksen ilman tavoitteita. Näin alkoivat viime vuosikymmenten myllerrykset entisissä sosialistivaltioissa kuin myös niin kutsuttu arabikevät, jonka seurauksena monet Lähi-Idän valtiot ajautuivat kaaokseen kymmenisen vuotta sitten.

Myös omasta historiastamme löydämme näitä ahdistuksen ja toivottomuuden ajanjaksoja. Niillä oli osaltaan vaikutus siihen, että suomalaiset, loppujen lopuksi hyvin yksituumaisesti, lähtivät hakemaan suomen kielelle ja suomalaisille parempaa tulevaisuutta. Uusi näkymä itsenäisestä tulevaisuudesta on jaksanut innostaa meitä tähän asti myös hädän päivinä.

Viime vuosikymmeninä maailma on kansainvälistynyt, digitalisoitunut ja taloutemme on osa globaalia markkinaa. Kuulumme Euroopan Unioniin, jonka keskeisiä periaatteita ovat tavaroiden ja ihmisten vapaa liikkuvuus. Olemme päivittäin tekemisissä myös niiden suomalaisten kanssa, joiden taustalla on muita kieliä ja uskontoja. Erilaisista taustoista riippumatta hekin ovat valtaosin suomalaisia ja Suomen kansalaisia. He eivät ole uhka suomalaisuudelle, vaan päin vastoin Suomi tarvitsee heitä yhä enemmän työskentelemään kanssamme niin nyt kuin tulevaisuudessakin.

Suomalainen Klubi on osa yhteiskuntaa ja haluaa toimia suomalaisuuden ja suomalaisen kielen ja kulttuurin aseman vahvistamiseksi. Meidän on myös pystyttävä puhuttelemaan nuoria heille tärkeissä teemoissa, liittyivät nämä sitten politiikkaan tai vaikka kulttuuriharrastuksiin. Jo nyt meillä on hienoja uusia nuoria jäseniä sekä hienoa yhteistyötä Pirkanmaan musiikkiopiston ja heidän lahjakkaiden nuortensa kanssa, mutta tämä on vasta ensimmäinen askel.

On kysyttävä itseltä, millainen on se tulevaisuuden Klubi, joka toimii parhaalla mahdollisella tavalla perinteisten, mutta myös nuortemme tavoitteiden toteuttamiseksi? Olisiko se sitä, että toimisimme esimerkiksi sillanrakentajana monien vastakkainasettelujen ja ristiriitojen ylitse. Näistähän ei ole tämän päivän yhteiskunnassa pulaa. Helposti tunnistettavia vastakkainasetteluja ovat muun muassa sukupolvien ja sukupuolten väliset ristiriidat sekä eri uskontojen väliset, markkinatalous - ympäristö, maahanmuuttajat – kantasuomalaiset väliset vastakkainasettelut. Kenenkään etu ei liene oman kuplan rakentaminen ja jatkuva loukkaantuminen, joka tänä päivänä leimaa niin julkista keskustelua kuin sosiaalista mediaakin.

Nyt kun koronan vaikutus elämäämme väistämättä helpottaa niin kokoontumiset sekä yhdessä tekeminen ovat jälleen mahdollisia. Voimme katsoa taas tulevaan. Voisivatko jatkossa niin suomalaiset klubit kuin laajemminkin perinteiset yhdistykset toimia suomaisuuden rakentajina luomalla siltoja ja yhteisymmärrystä ihmisten välille? Uskon, että näin toimien pystyisimme olemaan tarpeellinen toimija niin Pirkanmaalle, maallemme kuin myös suomalaisuudelle. Samalla myös voisimme luoda tulevaisuudenuskoa ja merkitystä jäsenillemme, Klubillemme kuin myös laajemmin yhteiskuntaamme. Katsotaan yhdessä tulevaisuuteen, tervetuloa mukaan!

Aseseppä -patsas

Puheenjohtaja Pasi Heikki-Rannisto kukitti juhlapuhujan, pormestari Anna-Kaisa Ikosen Klubin 130-vuotisjuhlassa.

SISÄLTÖ 2/2021

02 PASI-HEIKKI RANNISTO: TARVE UUDELLE VISIOLLE

03 ARTO MURTOVAARA: ELÄMÄNSÄ KUNNOSSA

04 YRJÖ-KOSKINEN ILMOSEN KOKOELMA

05 ARS FENNICA-EHDOKAS VIGGO WALLENSKÖLD

06 KUSTAA HIEKAN MUSEO TÄYTTÄÄ 90 VUOTTA

08 ANNA-KAISA IKONEN PALASI PORMESTARIKSI

12 ASESEPPÄ-PATSAS JA LOTTAMUSEO

15 KLUBI JUHLI 130-VUOTISPÄIVÄÄNSÄ

18 MIKKO TURUNEN: JÄRNEFELTIN ISÄNMAA

20 SOTAKIRJAILIJA PEKKA JAATINEN

24 KLUBIN OMAT TAPAHTUMAT

25 RUSI KOIVISTON ULKOPOLITIIKASTA

ARTO MURTOVAARA
Varaesimies

ELÄMÄNSÄ KUNNOSSA

Tampere on 242-vuotiaana elämänsä kunnossa. Dynaaminen, elinvoimainen, houkutteleva, viihtyisä. Suomen kiinnostavin kaupunki. Tänne muuttaa joka vuosi 3000 ihmistä. Ratikka, Areena, teatterit, museot, suuret urheilu- ja kulttuuritapahtumat, kymmeniä tuhansia opiskelijoita.

Tampereella on mahtava pöhinä.

Historia on täällä elävästi läsnä. Rakennuskannassa. Kaupunkikulttuurissa. Perinteissä. Yhteisöissä. Se näkyy tämän lehden jutuissa: Lotta Svärd täyttää 100 vuotta ja maailmankuulu kivääritehdas samoin (suojeluskunta- ja lottamuseon kokoelmat), oma klubimme syyskuussa 130 vuotta (perinteiset vuosijuhlat), perustajajäsenemme Kustaa Hiekan perustama taidemuseo täyttää juuri nyt 90 vuotta samoin kuin Tampereen taidemuseo.

Oleellisesti Tampereen Suomalaisen klubin historiaan kuuluva sanomalehti Aamulehti täyttää tänä syksynä 140 vuotta. Pitkä liuta lehden päätoimittajia ja toimittajia on alusta lähtien toiminut aktiivisesti klubin johtoviroissa, polut ovat eriytyneet vasta viime vuosikymmenillä.

Tampereen ehdottomiin helmiin kuuluva Kauppahalli täyttää 120 vuotta.

Pormestari Anna-Kaisa Ikonen arvostaa klubiamme. Haastattelussa hän harmitteli, ettei ehdi osallistua kiinnostaviin esitelmätilaisuuksiin. Klubin tärkeä viesti on arvopohja.

Tampere haluaa olla ja on kansainvälistyvä kaupunki, mutta se on myös suomalainen kaupunki. Klubin näkyvä tehtävä on suomalaisten perinteitten eteenpäin vieminen.

"Pitää olla avoin uusille vaikutteille, että tänne on helppo tulla. Täällä hyväksytään erilaiset ihmiset, mutta tärkeätä on, että ei hylätä sitä suomalaista arvopohjaa, mistä olemme tulleet ja ylläpidetään suomalaista kulttuuria", Anna-Kaisa Ikonen muistuttaa. "Tämä on yksi asia, missä Suomalainen Klubi tekee hyvää työtä."

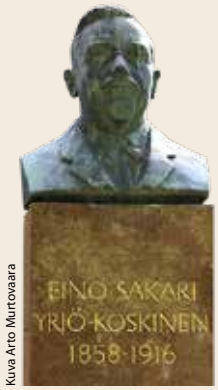

Kuva Arto Murtovaara

Entiset oppilaat pystyttivät tämän Heikki Konttisen tekemän pronssisen rintakuvan 1958 Pyynikin kirkkopuistoon, kun heidän opettajansa syntymästä oli kulunut 100 vuotta.

VOIMAMIES HISTORIASTA

Eino Sakari Yrjö-Koskinen (3.10.1858-10.1.1916) oli vapaaherra, Tampereen Reaalilyseon rehtori, valtiopäivämies ja suomalaisen puolueen kansanedustaja, joka toimi klubissa runsaan 20 vuoden ajan. Klubin 70-vuotisjuhlallisuuksissa johtokunta laski seppeleen hänen muistomerkilleen.

Hämeenkyrössä syntynyt Yrjö-Koskinen (vuoteen 1882 Forsman) opiskeli Helsingissä fil. kandiksi (1880), oli Hämeenlinnassa ranskan kielen opettaja, siirtyi Tampereen reaalilyseon saksan ja ranskan opettajaksi 1888 sekä toimi sen rehtorina 1908-16. Hän menehtyi lavantautiin Helsingissä.

"Hän toi mukanaan Tampereelle sen sammumattoman innon isänmaallisiin ja kansallisiin harrastuksiin, joka hänen nimensä on pysyvästi kiinnittänyt Tampereen historiaan ja tehnyt hänestä aikansa merkkimiehen tässä kaupungissa," maalailee Uuno Sinisalo klubin historiassa.

"Hänen suuri työkykynsä ja ahkeruutensa tekivät mahdolliseksi laajan työn ulkopuolella koulumiehen tehtävänsä, työn, joka ulottui niin hyvin valtiollisen, kunnallisen ja kirkollisen elämän, raittiusharrastusten, vieläpä kieliharrastusten aloille."

Näkyvyydestään huolimatta Yrjö-Koskinen oli klubin viroissa vain vuoden, esimiehenä 1914-15. Kaupungin valtuusmiehenä hän toimi 1893-96 ja 1902-04, kirkolliskokouksissa vuodesta 1893, ritariston ja aateliston jäsen hän oli vuoden 1897 säätyvaltiopäivillä, sekä Hämeen läänin pohjoisen vaalipiirin kansanedustaja 1906-17. (TSK)

Kuvat **Mikko Närhi**

Museoneuvos Anneli Ilmosen kokoelmaa esittelevän näyttelyn avajaiset Pyynikkikabinetissa.

Museoneuvoksen kokoelma

Museoneuvos **Anneli Ilmonen** oli ensimmäinen kokopäivätoiminen Tampereen taidemuseon johtaja (1968) ja toimi virassaan 36 vuotta. Häntä edelsivät sivutoimisina museonjohtajina työskennelleet **Gabriel Engberg** ja **Reino Viirilä**.

Anneli Ilmosen aikana taidemuseossa oli useampia suurnäyttelyitä, muiden muassa Tampereen jugendia sekä muinaisen Egyptin ja Perun kulttuuria esitelleet näyttelyt. Ilmosen aloitteesta **Tove Jansson** ja **Tuulikki Pietilä** sekä **Pentti Eistola** lahjoittivat Tampereen taidemuseolle alkuperäiset muumiteokset.

Sittemmin instituutioksi muodostunut Vuoden Nuori Taiteilija-tapahtuma käynnistyi Tampereen Nuorkauppakamarin aloitteesta vuonna 1985. Yksi näyttelyn taiteilijoista, **Osmo Rauhala**, on vuoden nuori taiteilija mallia 1992. Häneltä oli esillä luonnos Pyhän Olavin kirkon alttarimaalausten sarjaan.

Anneli Ilmosen sisaret Ulla-Maija Aho (vas.) ja Kirsti Viidanoja avajaisissa.

Näyttelyssä Ilmosen kokoelmista esiteltiin parikymmentä teosta vuosilta 1908-2000. Vanhin esillä olleista teoksista on **Magnus Enckellin** piirros *Joulu* juuri vuodelta 1908, tuorein juuri Rauhalan teos. Tampereella ajankohtaiselta Magnus Enckelliltä esillä oli kaikkiaan kolme piirrosta ja yksi akvarellivedos. (TSK)

Teksti ja kuva **Arto Murtovaara**

Viggo Wallensköld ja teoksensa Kreivitär (1)/The Countess, öljymaalaus kankaalle vuodelta 2016. Teoksen omistaa Aineen taidemuseo Torniosta.

Viggo ja kreivitär

Tampereella asuva ja työskentelevä taidemaalari ja kirjailija Viggo Wallensköld (s.1969 Porvoossa) on yksi viidestä ehdokkaasta Suomen suurimman kuvataidepalkinnon *Ars Fennican* 2021 saajaksi. Historiallinen palkintonäyttely avattiin Hämeenlinnan taidemuseossa lokakuun puolivälissä: tänä vuonna tulee kuluneeksi 30 vuotta ensimmäisestä Ars Fennica-palkinnosta, jonka voitti Maaria Wirkkala.

Muut ehdokkaat ovat taiteen akateemikko Eija-Liisa Ahtila Suomesta, Anne-Karin Furunes (Norja), Jesper Just (Tanska), ja Magnus Wallin (Ruotsi). Juhlavuotta varten seuloutui ryhmä "jo vuosia kansainvälisillä taidekentillä toimineita ja edelleen vaikuttavia taiteilijoita," summasi Ars Fennica-palkintolautakunnan puheenjohtaja Leena Niemistö.

"Hienot fiilikset, vähän tässä jännittää", Viggo Wallensköld puhalteli hetkeä ennen taiteilijoiden esittelykierroksen alkua. "Totta kai. Tämä oli ihan hurja yllätys, ei tällaista osannut aavistaa."

Sekä Niemistö että Hämeenlinnan taidemuseon johtaja Jenny Valli painottivat vahvasti sitä, että jo ehdokkuus itsessään korkeatasoisessa kisassa on voitto jokaiselle mukana olevalle taiteilijalle. Juhlavuoden kunniaksi palkinnon on nostettu 50 000 euroon.

"Se on hirmu suuri tunnustus, että tulee tähän ehdokkaaksi," vahvistaa myös Wallensköld. "On merkittävä asia, että saa sellaisen huomion ja tietysti näyttelyn. Totta kai se on suuri tapaus omalla taiteilijauralla."

Hän on muiden ehdokkaiden tapaan itse valinnut teoskokonaisuuden. Hän aloitti esittelykierroksen itse asiassa salissa, josta koko Ars Fennica tavallaan ponnistaa. Hän kertoi käyttävänsä teostensa pohjana osittain sukunsa vanhoja valokuvia, joihin hän kuvittelee tarinat. Häntä kiinnostaa myös taidehistoria, johon hän viittaa töissään ja jota hän on opiskellut Helsingin yliopistossa.

Viggo-Wentzel Renato-Bogislaus Cathmor-Adlerwalt Wallensköld on Viggo Wallensköldin täydellinen nimi. "Hän kuvaa maailman absurdiutta kuvitteellisten henkilöhahmojen kautta. Hänen teostensa pääosassa on usein yksi ihminen. Teoksista on vuosien kuluessa muodostunut kokonaisuus, yhtenäinen maailma, jossa eri teemat kietoutuvat toisiinsa," kuraattori, galleristi Veikko Halmetoja kuvailee häntä museon taiteilijaesittelyssä.

"Wallensköld käsitteee maalauksissaan ihmisten fyysistä moninaisuutta ja erilaisuuden kanssa selviytymistä. Hän kertoo maalausten kumpuavan häpeän tunteesta, omasta toiseuden kokemuksesta", Halmetoja kirjaa.

Kansainvälisestikin tunnustettu taidemaalari on tähän mennessä kerännyt useita palkintoja. Hän esimerkiksi on Tampereen taidemuseon vuoden nuori taiteilija 2005. Kiinnostavaa kyllä, myös kotikulmillaan "kisaava" Eija-Liisa Ahtila on saanut tuon saman tunnustuksen. Hyvin usein kuitenkin unohdetaan, että Wallensköld on myös kirjailija. Hänen neljäs kaunokirjallinen teoksensa julkaistaan helmikuussa (Siltala).

"Mullahan on tällainen tavallaan kirjasarja Anatolij D. Mbdrinovin tutkimuksia. Tämä seuraava on ikään kuin hänen teoksensa vuodelta 1930, Neuroosit ja traumat. Minullahan on näissä kirjoissa myös kuvat elikkä minä maalaan myös kuvat siihen. Ne liittyvät yhteen, niissä on oma maailmansa minun jutuissani."

Näitä Wallensköldin hienoja kuvituksia kuuluu kokonaisina sarjoina museoiden kokoelmiin.

Näyttelyitä ulkomailla ei ole ihan hetkeen ollut, mutta viime vuoden helmikuussa Wallensköld kävi vaimonsa kanssa Münchenin suuressa musiikkitalossa kuuntelemassa lempiartistiaan, italialaista laulaja-lauluntekijä Paolo Contea. Parin päivän visiitillä he kävivät katsomassa Alte Pinakothekissä vanhaa taidetta, joka on myös hänen suosikkinsa.

"Se oli hieno juttu."

Hänen seuraava iso näyttelynsä on ensi vuoden syyskuussa HAMissa Helsingissä.

Ars Fennica Hämeenlinnan taidemuseossa 15.10.2021 -3.4.2022. Voittajan julkistaa keväällä sveitsiläinen kuraattori Hans Ulrich Obrist.

Teksti ja kuvat **Arto Murtovaara**

Museon johtaja Liisa Rintala takanaan Nikolai II muotokuva Emil Aaltosen museon kokoelmista.

Kustaa Hiekan taidemuseo 90 vuotta

Tampereen taiteilijat ulkomailla

Kustaa Hiekan taidemuseon loppuviikosta avautuva 90-vuotisjuhlanäyttely *Rohkeasti reissuun* esittelee monipuolisesti tamperelaisten taiteilijoitten matkustelua 1900-luvun alusta lähtien. Näyttelyn takana ovat Hiekan lisäksi juuri 90 vuotta täyttänyt Tampereen taidemuseo sekä satavuotias Tampereen Taiteilijaseura.

Näyttely jatkaa näiden yli 30 vuotta yhteistyötä tehneiden tahojen kumppanuutta ja käyttää kaikkien osapuoltensa vahvuuksia hyödykseen.

”Siinähän esitellään 1900-luvun alusta lähtien tamperelaisia taiteilijoita, jotka ovat matkustelleet, opinto- tai tutkimusmielessä Italiassa ja Ranskassa, myös Espanjassa”, kertoo Kustaa Hiekan taidemuseon johtaja **Liisa Rintala**.

Kaupungeista yksi taiteilijoiden suosikki oli ilman muuta Pariisi. Näyttelyssä on töitä esimerkiksi **Gabriel Engbergiltä** ja **Martta Helmiseltä**, joka oli vuonna 1928 Firenzessä, Italiassa. Tampereen Suomalaisen Klubin jä-

seneltä **Kauko Salmelta** näyttelyssä on kolme kaitafilmiä 1950- ja -60-lukujen taitteesta.

Esillä on grafiikkaa, maalauksia – ja valokuviakin esimerkiksi juuri mainitulta Martta Helmiseltä. Salmen filmit ovat harvinaisen hienoja, Espanjaa esittelevä on peräti tunnin mittainen ja Pariisistakin on näyttelyineen yli 20 minuutin tallenne.

Helminen oli Italian reissullaan puoli vuotta ja asui amerikkalaisen kuvanveistäjän rakennuttamassa ateljeessa. Mutta Italiassa kävivät monet muutkin, Engbergistä lähtien. ”Yllättävän monet”, summaa Rintala. Yksi näyttelyn tavoitteista on esitellä, mitä vaikutteita näistä matkoista tuli taiteilijoiden tuotantoon.

Taiteilijaseuran **Anne Paldanius** on kirjoittanut tekstit, joissa esimerkiksi selvitetään kuinka taiteilijat ovat rahoittaneet näitä matkojaan sekä missä he ovat opiskelleet.

Pandemia vaikutti Kustaa Hiekan taidemuseossa myös, mutta ei niin paljoa kuin olisi odottanut. Kävijämäärät olisivat Rintalan mukaan olleet todella hurjat, ellei aukioloa olisi rajoitettu niin paljoa.

”Ihmisillä on ollut kulttuurin jano”, Rintala korostaa.

Matkateemaa edelsi Kustaa Hiekassa komea Kaksoiskotka-näyttely, joka esitteli harvinaista esineistöä tsaarin ajalta. Näyttelyssä oli mukana esineistöä Pyynikinlinnasta, yksityiskokoelmista ja Hiekan taidemuseon omista kokoelmista.

Esillä oli monipuolisesti hopeaa, posliinia, huonekaluja, valokuvia ja maalauksia. Osa esineistöstä ei ole ollut koskaan aikaisemmin esillä.

Pyynikinlinnan kokoelmista näyttelyssä oli Venäjän keisareista kuusi maalausta, jotka ovat olleet harvoin esillä. Yleisöllä oli myös ensimmäistä kertaa mahdollisuus nähdä osa Kustaa Hiekan hankkimasta kahdesta grafiikansalkusta, jotka sisältävät sata litografiavedosta Tretjakovin gallerian maalauksista. Tretjakovin gallerian **Viktor Vasnetsovin** suunnittelema kansallisromanttinen julkisivu valmistui Moskovassa 1904 ja albumit painettiin samoihin aikoihin.

Viktor Vasnetsov oli venäläisen kansallisromantiikan suuntauksen avainhenkilö. Niin ikään ensimmäisen kerran esillä oli kaksi Nikolai I:n lempityttären suuriruhtinatar Aleksandran myötäjäislahjaksi saamaa illallislautasta. Ne kuuluivat kalustoon, jonka Keisarillinen posliinitehdas valmisti vuonna 1844. Näytteillä oli myös kansalle jaettuja keisarillisia muistomukeja, joita tehtiin mm. kruunajaisten ja häiden kunniaksi. Näyttely sisälsi myös kaksi Nikolai II:n kruunajaisiin liittyvää illallismenua, jotka molemmat ovat Viktor Vasnetsovin suunnittelemia.

Museon edustalla on sen perustajan, Tampereen Suomalaisen Klubin perustajajäsenen Kustaa Hiekan pronssinen rintakuva.

Rohkeasti reissussa -näyttely avataan 4.11.2021

Fabergen hopeinen Jardinääri vuodelta 1896 kandelaaberien välissä.

Teksti ja kuvat **Arto Murtovaara**

ANNA-KAISA IKONEN PALASI PORMESTARIKSI

Anna-Kaisa Ikonen on innostunut ja motivoitunut palatessaan kotikaupunkiinsa, vaikka tilanne ei ole helppo: korona kiusaa yhä, taloustilanne on haastava ja koko kaupungin rooli on Soten myötä muuttumassa.

”Minusta on hieno päästä johtamaan Tamperetta. Tämä kasvaa ja tämä kehittyy. Meillä on todella hyvä tekemisen henki täällä ja näen tämän kuten pormestariohjelmaan laitettiin: tämä on ihmisten ja mahdollisuuksien kaupunki.”

Ikonen pyyhältää vauhdilla Valkoisen talon viidennen kerroksen neuvotteluhuoneeseen; pormestarin allakka on täyttynyt nopeasti. Hän on heti päässyt vauhtiin töiden kanssa. Anna-Kaisa Ikonen muistuttaa saman tien kuinka isojen muutostekijöiden kanssa juuri nyt joudutaan painimaan.

”Tähän asti olemme olleet hyvinvointikaupunki, joka vastaa vähän kaikista ihmisten elämään liittyvistä asioista. Jatkossa sosiaali- ja terveyspalvelut ovat siirtymässä uusille hyvinvointialueille ja me taas saamme uusia työllisyydenhoitovastuita”, Ikonen sanoo.

”Oikeastaan lähivuosina pitää viedä läpi todella iso hallinnon uudistus ja kuoriutua uudelleen elinvoima- ja sivistyskaupunkina. Mutta vaikka meillä on haasteita, meillä on hyvät näkymät ja kaikki mahdollisuudet viedä tämä kaupunki hyvään tulevaisuuteen.”

Ikonen alleviivaa eritysesti, että sanassa mahdollisuudet on valtavan iso paino.

Tuore pormestari vahvistaa, että häntä ehdottomasti auttaa valtuustokauden mittainen kokemus tästä samasta työstä; hän ei joutunut hyppäämään kylmiltään syvään päähän.

”On jännä tunne palata samaan työhuoneeseen. Meidän johtoryhmä, virkamiehet ovat oikeastaan samat kuin aikaisemmin, tavallaan tulee hyvin tuttuun ympäristöön, tuntee ihmiset ja tuntee asiat, mutta toki moni asia on muuttunut ja on eri tavalla – on ehkä erityyppiset haasteetkin.”

Hän tähdentää silti, että ei pidä ajatella palaavansa johonkin vanhaan, vaan täytyy pitää silmät auki ja toisaalta myös varoa, ettei tuo vanhoja käytäntöjä takaisin. Organisaatio on liikkunut tällä välin eteenpäin.

”Kun tuntee verkostot, on helppo tarttua toimeen. Kyllä sen on huomannut, että on saanut lähteä liikkeelle aika kovaa kaikessa tekemisessä.”

”Ehkä erona aikaisempaan pormestarikauteen voi sanoa, että ajankohtana tämä on huonompi, on hankalampi aloittaa keskellä syksyä. Edellisen kerran pääsi aloittamaan tammikuussa ja seuraavan vuoden talousarviota pääsi tekemään heti sekä valmistelemaan kaupunkistrategiaa”, Anna-Kaisa Ikonen harmittelee. Hän lisää, että olisi saattanut tehdä joitakin valintoja toisin.

”Nyt talousarvion kehykset on lyöty lukkoon ja siinä on hyvin vähän liikkumavaraa.

ANNA-KAISA IKONEN
Pormestari

Syntynyt: 4.4.1977 Tampereella.

Koulutus: Yhteiskuntatieteiden tohtori Tampereen yliopistosta 2009.

Uraa: Apulaispormestari 2009-11, kunta- ja hallintoministeri Henna Virkkusen valtiosihteeri 2011-13, pormestari 2013-17, kokoomuksen eduskuntaryhmän valtiosihteeri 2018, kokoomuksen kansanedustaja 2019-21, työelämäprofessori Tampereen yliopistossa. Kaupunginvaltuustossa vuodesta 2008. Kokoomuspuolueen varapuheenjohtaja vuodesta 2020.

Perhe: Naimisissa, kaksi lasta.

Menee itse asiassa 1,5 vuotta ennen kuin pääsee itse tehdyllä budjetilla aidosti eteenpäin."

"Täytyy koettaa näissä raameissa tehdä painotuksia. Samoin kaupungin strategiatyötä on pitkälle valmisteltu tähän mennessä. Tavallaan hyppää todella kovaa vauhtia liikkuvaan junaan, asiat on nopeasti laitettava mallilleen."

Mitään sopeutumisaikaa ei ole, eikä Ikonen sano sellaista kaipaavansakaan. Hänestä se kuuluu "tähän elämään". "Toisaalta minä olen ainakin sellainen, että mitä enemmän tapahtuu ja mitä enemmän on haasteita, sitä enemmän saan aikaan. On myönteistä, että tapahtuu ja on vauhtia."

Saman päivän Aamulehti puhuu koronan taloudellisesta haasteesta Tampereelle ja muillekin suurille kaupungeille.

"Kyllä se tekee todella ison iskun. Tämä on yksi asia, johon valtio on pyrkinyt vaikuttamaan, ettei se iske liian kovaa kaupungin talouteen ja me pystytään täällä pitämään moottoreita käynnissä," Ikonen vahvistaa.

"Korona on meille tällaista kriisihoitoa. Terveydelliset kysymykset ovat olleet hyvin kriittisiä puolitoista vuotta ja ihan viime aikoina se, miten huolehditaan testaukset, rokotukset ja muut tällaiset."

Nyt odotetaan, että päästään vähitellen rakentamaan aikaa koronan jälkeen; terveydenhuollossa ja sosiaalihuollossa on hoitovelka, jota on päästävä purkamaan, Ikonen summaa.

"Talouselämän puolella haasteena on, että korona on iskenyt tietyille aloille tosi lujaa. Meidän on tietysti tosi tärkeä katsoa, miten voimme parantaa toimintaedellytyksiä", Ikonen sanoo.

"Aikaisemmassa vaiheessa tärkeää oli ennen kaikkea se, ettei päästetä terveitä yrityksiä kaatumaan. Tästä eteenpäin tärkeämpää on se, miten kasvua voidaan tuupata eteenpäin nyt, kun maailmantalouskin on lähtenyt nousuun."

Anna-Kaisa Ikonen korostaa, että nyt olisi tärkeää päästä avaamaan maata (mikä on tapahtunutkin, sillä haastattelu tehtiin syyskuun alussa) vastatessaan kysymykseen kuinka pitkään korona vaikuttaa taloudessa ja toiminnoissa.

"Varmasti se muuttaa tiettyjä asioita ja esimerkiksi työnteon tapoja. Mekin olemme miettineet, että voisimme olla tällaisen monipaikkaisen työn kärkikaupunki eli ottaa rooli ja tarttua itse siihen, mitä on tapahtunut työn murroksena."

"Täällä on paljon ihmisiä, jotka pendelöivät Helsingissä töissä. Tämä voikin tarjota meille mahdollisuuden, että ihmiset asuvat Tampereella ja käyvät jonkun päivän viikossa Helsingissä fyysisesti töissä."

Anna-Kaisa Ikonen uskoo, että tietyt sektorit elpyvät koronasta paremmin. Toisaalta tämä on hänestä hyvä hetki hyödyntää tilannetta. Esimerkkinä hän viittaa elokuvateollisuuden viime aikoina virinneeseen kiinnostukseen Tamperetta kohtaan.

"Edellisellä kaudellani laitoin liikkeelle tällaisen tuotantokannustinvalmistelun ja on ollut tosi hienoa nähdä, miten nämä av-tuotannot ja koko elämystalouden puoli ovat lähteneet nousemaan."

"Samoin tällaiset kuin clean tech, kiertotalous. Kun ympäristövastuuta ruvetaan vaatimaan eri tahoilta, niistä on syntymässä tänne aika hyviä liiketalouden mahdollisuuksia. Annetaan omalta osaltamme vauhtia tällaiselle. Ja toki meillä on täällä valtavan hieno it-puoli ja it-osaaminen."

Tuore pormestari tunnistaa dynamiikan, johon kaupunkia ei niinkään tarvita liikkeellepanevana voimana. "Meidän pitää olla mahdollistaja ja luoda edellytyksiä ja olla sellainen houkutteleva ympäristö, että tänne kannattaa tulla, sijoittautua, kasvattaa toimintoja ja investoida."

Toisaalta matkailu- ja ravitsemustoimialalla sekä kulttuurisektorilla on ollut todella vaikeat ajat. Olennaista Ikosen mielestä on, että yhteiskunnan avautuessa niidenkin edellytykset paranevat.

"Toivotaan, että päästään loppusyksystä vauhtiin – valtiohan on luvannut, että lokakuussa voisi päästä avaamaan kunnolla – ja se olisi kyllä hieno asia. Toivon, että ihmiset ottavat rokotteet – se on tie, millä pääsemme avaamaan yhteiskuntaa."

Ikonen nyökkää ajatukselle, että Tampere ei todellakaan ole pysähtynyt koronaan, vaan ikään kuin saavuttanut tietyn dynaamisuuden tason ja jotkut asiat vaan lähtevät rullaamaan.

"Näen että tietyissä asioissa – vaikkapa noissa elokuvatuotannoissa – vaikuttaa siltä, että olemme päässeet tiettyyn positiiviseen kehään. Nyt täytyy vaan pitää huoli, ettei laiteta mitään kapuloita rattaisiin, vaan saadaan vietyä sitä eteenpäin."

Toki esimerkissä on kyseessä vain yksi osa-alue, mutta Ikonen arvioi, että kaupungilla on kokonaisuudessaan hyvä noste - päätöksentekoa myöten.

"Huomaan, että esimerkiksi ratikan ja Areenan myötä meillä on hyvin positiivinen kaiku muuallakin. Ne ovat sellaisia symbolisia asioita, että ne mielletään Tampereen rohkeuteen kehittyä ja katsoa eteenpäin. Ne ovat sellaista momentumia, mikä meidän kannattaa yhdessä käyttää, että vahvistamme tällaista positiivista kierrettä."

"Olkoon, että meillä on haasteita, mutta haetaan koko ajan niitä polkuja, jotka vievät meitä tulevaisuuteen", Ikonen sanoo painavasti. "Toki me ei kaupunkina voida tämän mittakaavan investointeja joka kausi tehdä, mutta monessa tekemisessä se näkyy ja toisaalta tällaista innovatiivista henkeä on pidemmässäkin katsannossa Tampereella ollut vuosikymmenten ajan."

Anna-Kaisa Ikonen muistuttaa kaupungin investointien olevan edelleen tasolla, jonka yhteydessä puhutaan sen säilyttämisestä. Hän korostaa, että Tampere kasvaa joka vuosi 3000 asukkaalla ja vielä vähän sen päälle.

"Se tarkoittaa investointeja ihan perusinfraan. Tarvitaan satsauksia palveluihin: päiväkoteja, vanhusten palveluasumista, satsauksia katuihin ja asuinalueisiin. Ihan kaupunkiympäristön investoinnit ovat iso menoerä."

"Lisäksi meidän kiinteistökantamme vanhenee, kouluissa on sisäilmaongelmia. Joudumme jatkuvasti katsomaan, miten ne saadaan hoidettua – palveluista tulee talonrakennusinvestointeja, nekin ovat erittäin suuri menoerä. Lisäksi meillä on vielä näitä niin sanottuja tulevaisuusinvestointeja."

"Ratikan osalta on päätös, että linjaa tullaan jatkamaan. Kun ratikkapäätös tehtiin, ajateltiin että se on seudullinen järjestelmä. Nyt viedään Lentävänniemen yhteys maaliin, mutta tavoitteena on, että tehdään jat-

kopäätöksiä Härmälän ja Koilliskeskuksen yhteyksistä."

Listaamme pitkällä olevat Tammelan jalkapallostadionin, taidemuseon sekä Sara Hildénin taidemuseon, jossa investoijana on Varma. Lisäksi kulttuuripuolella molemmilla teattereilla on edessään isot perusparannukset.

"Meidän investointimme liikkuvat ehkä lähempänä ihmistä, kohteissa, missä käydään. Keskustan ja asuinalueiden viihtyvyyttä, palvelutiloja ja kulttuuritiloja uudistetaan."

Anna-Kaisa Ikonen nauraa railakkaasti kysymykselle, mitä hän virassaan pelkää eniten ja sanoo, että pelko on hänellä harvoin ajurina. Mutta hänen mielestään voisi miettiä esimerkiksi Afganistanin tilannetta; onko taas edessä Eurooppaan tulevia isoja, tavallaan hallitsemattomia ihmisvirtoja.

"Edelliseltä kaudelta muistan, kun jonkun lauantain ja sunnuntain välisenä yönä tuli viesti, että rautatieasemalla on parikymmentä ihmistä, että mistä heille löytyy yöpaikka. Silloin SPR ja seurakunnat järjestivät asiat upeasti, löytyi majapaikat, seurakuntien tiloja ja muuta."

"Seuraavana päivänä taisi tulla sata ihmistä ja välillä oli neljä bussia matkalla Torniosta etelään, eikä tiedetty päätyvätkö he Tampereelle, Turkuun vai Helsinkiin", Ikonen muistelee. Siihen aikaan ei ollut järjestelykeskusta ja häiriötilanteiden johtoryhmä piti ottaa käyttöön, kun yhtäkkiä patjat loppuivat kaupungista, eikä tahtonut löytyä paikkoja."

"Kuntatalouden tilanne on ollut todella vaikea, siihen mulla kyllä liittyy vakavia huolia", Ikonen tunnustaa. Ikosen mielestä tavoite talouden saamiseksi tasapainoon täytyy olla siinä saumassa, kun sote siirtyy pois kaupungilta. "Lähden ensi vuonna vetämään talousarvioneuvotteluja siltä pohjalta, että tasapaino otetaan tavoitteeksi." Kaupungin talouden vakauttamisen kannalta oleellista on, että elinkeinoelämällä menisi hyvin ja ihmisillä olisi töitä. TE-hallinnon siirtymisessä Ikosen mielestä vahvuus on se, että yritysten kanssa tehdään jo joka päivä töitä lähellä niiden rajapintaa. Toisekseen kaupungilla on käsissään toisen asteen koulutus, joka antaa instrumentteja tähän tekemiseen.

"Minulla on siihen paljon odotuksia."

"Kyllä se minusta liittyy tähän yhteiseen tekemiseen", Ikonen vastaa hereästi nauraen kysymykseen suurimmasta ilonaiheestaan (johon ei lasketa jääkiekkojoukkue Ilvestä mukaan). "Minusta meillä täällä Tampereella on hyvä yhteistyön henki, siitä minä nautin."

"Minusta tätä pormestarin työtä ei tehdä missään kulmahuoneessa, vaan tätä kaupunkia viedään yhdessä organisaation, kaupungin virkakunnan kanssa, yhdessä politiikan kanssa. Ennen kaikkea minä katson ulospäin, että meillä kaikki erilaisia sidosryhmiä, yrityksiä, oppilaitoksia, korkeakouluja, tutkimuslaitoksia, järjestöjä, kaikkia tamperelaisia ihmisiä, erilaisia täällä toimivia yhteisöjä."

"Me viedään yhteistyössä tätä kaupunkia eteenpäin ja siinä on se rikkaus. Vuorovaikutus. Vien mielelläni yhteistyössä asioita eteenpäin, ja pormestarin tehtävä tarjoaa siihen mahdollisuuden."

Haastattelu on tehty 10.9.

"YKSI HAASTEISTA ON, ETTÄ LUODAAN ELINVOIMAA JA TALOUDEN TASAPAINOA. TOINEN ON, ETTÄ RAKENNETAAN LAADUKASTA, VIIHTYISÄÄ KAUPUNKIYMPÄRISTÖÄ KESTÄVÄSTI."

Teksti ja kuvat **Arto Murtovaara**

Puheenjohtaja Kari Nykänen ja toimitusjohtaja Marcus Kanerva myhäilivät: Patsas ja jalusta löysivät vihdoinkin toisensa.

PIENOISVEISTOKSEN PITKÄ RETKI

Tiivistynyt jännitys laukeaa hetkessä, kun Marcus Kanerva poistaa muovisen suojuksen pienoisveistoksen ympäriltä, astuu pöydän ääreen ja patsas sujahtaa vaivatta jalustaan asennettuihin tappeihin.

Puolimetrinen pronssiveistos on Lauri Leppäsen vuonna 1967 tekemä ja se on lahjoitettu aikoinaan tamperelaiselle teollisuusmies E.H.Liljeroosille. Patsas ja jalusta löysivät toisensa 50 vuoden eron jälkeen Suojeluskunta- ja Lottamuseossa.

Veistoksen on lahjoittanut SAKO ja se on pienoismalli Riihimäellä Asesepänpuistossa seisovasta täysikokoisesta Aseseppä-veistoksesta, joka sekin on Leppäsen työtä. Riihimäellä siksi, että SAKO:n toimitilat sekä asetehdas toimivat edelleen tässä käsityötaidoistaan tunnetussa kaupungissa. Tänä vuonna 100 vuottaan juhliva SAKO on Euroopan suurin kiväärinvalmistaja. Metsästys- ja tarkkuusaseita valmistava yritys on kuulunut vuodesta 2000 italialaiselle asejätti Berettalle.

Koko juttu on kuin salapoliisiseikkailusta. Pienoisveistoksen osat, jalusta ja patsas, ovat ilmeisesti olleet 1970-luvun alkupuolelta asti erillään toisistaan. Tampereen Suojeluskunta- ja Lottamuseo Tammelassa sai vuonna 2016 lahjoituksena jalustan. Jalustassa on kiinni laatta, joka kertoo teollisuusmies, vuorineuvos Eino Henrik Liljeroosin (1882-1977) saaneen sen vuonna 1972 SAKO:lta.

Museon harmiksi itse patsas puuttui. Perikunta (jälkeläiset) pystyi kertomaan, että he eivät olleet koskaan patsasta nähneet, ainoastaan että jalusta oli ollut heillä kotona. Eli patsas lienee irrotettu – jostain syystä - jalustastaan heti lahjoituksen jälkeen.

Suojeluskunta- ja Lottamuseon aktiiveihin kuuluva museoammattilainen Tiina Paavola otti kuvan jalustasta ja laittoi sen jakoon taidemuseon väelle kokoelmakeskuksessa tiedustellen, tietääkö joku siitä. Yksi henkilökunnasta tiesi, että se on ollut Kehräsaaressa H. Liljeroos Oy:n toimitiloissa, koska hän oli inventoinut sen kokoelmia. Hän myös tiesi, mikä patsas on ja kuka sen on tehnyt.

Tässä vaiheessa suojeluskuntamuseossa oltiin jo ”into piukkana” ja toimintaa ylläpitävän Tampereen Suojeluskunta- ja Lottamuseoyhdistys ry:n puheenjohtaja Kari Nykänen otti yhteyttä H. Liljeroosin johtoon, jotta patsasta ja jalustaa voitaisiin sovittaa toisiinsa. Museo oli innokas saamaan patsaan kokoelmiinsa, mutta myös valmis luovuttamaan jalustan Liljeroosin taidekokoelmien osaksi. Pääasiaksi koettiin, että patsas ja jalusta saadaan lopultakin yhteen.

”Kyllä ne ehdottomasti kuuluvat yhteen”, kommentoi tuoreeltaan myös E.H. Liljeroosin nykyinen toimitusjohtaja Marcus Kanerva. Hän ihasteli ja vähän ihmettelikin museon tiloja ja toimintaa aikoen tulla uudelleen perehtyäkseen asiaan kunnolla. Myöskin vuorineuvoksen rooli ja historia oli hänelle osittain uutta tietoa.

Hänen isoäidinisänsä Eino Henrik oli paitsi hyvin merkittävä teollisuusmies myös vankka suojeluskunta-aktiivi. Hän oli SAKOn, joka on lyhenne sanoista Suojeluskunnan Ase- ja Konepaja Oy, perustajajäseniä vuodelta 1921 ja kuului sen johtokuntaan koko elinaikansa. Yrityksen omistivat suojeluskuntajärjestöt ja suojeluskuntapiirit ja sen historia alkaa Suojeluskuntain Yliesikunnan taisteluvälineosastosta, jonka tehtävänä oli korjata suojeluskuntien haltuunsa saamia lähinnä venäläisiä ja japanilaisia kivääreitä.. Sakon ensimmäisiä malleja olivat esimerkiksi Lottakivääri, Pystykorva ja Ukko-Pekka.

Kari Nykäsen mukaan Eino Liljeroos toimi Tampereen Suojeluskunnan esikunnan jäsenenä heti vapaussodan päättymisen jälkeen kesällä 1918 ja oli tehtävässä ainakin vuoteen 1940 saakka. Syksyllä 1918 häneltä pyydettiin suunnitelma Hämeen suojeluskuntapiirin jakamisesta joustavammin johdettaviin yksiköihin. Uuden ehdotuksen mukainen Pohjois-Hämeen Suojeluskuntaprikaati aloitti keväällä 1919. Liljeroos toimi lyhyen aikaa myös prikaatin johdossa, kun asetusta suojeluskunnista valmisteltiin. Seuraavana syksynä tehtävä siirrettiin ammattisotilaalle.

Suojeluskuntaupseeri sarkaisessa suojeluskuntapuvussaan.

Suojeluskuntaperhe: suojeluskunta-aliupseeri, lotta. sotilaspoika ja lottatytto

Viestilotta töissään puhelinkeskuksessa.

SUOJELUSKUNTA- JA LOTTAMUSEO

Tampereen Suojeluskunta- ja Lottamuseo on vapaaehtoisvoimin toimiva alueellinen museo, joka omaa myös aiheeltaan valtakunnallisen ulottuvuuden. Sitä ylläpitää Tampereen Suojeluskunta- ja Lottamuseoyhdistys ry. Museon toiminta-ajatuksena on kerätä, tallentaa, tutkia ja tulkita sekä esitellä suojeluskunta- ja lottajärjestöjen toimintaa sekä niiden perintöä ja merkitystä erityisesti nykyisen Pirkanmaan alueen osalta.

Museon toiminnan keskiössä on perinnemateriaalin kerääminen, tutkiminen sekä niiden taltioiminen.

Museon kokoelmat ovat saaneet alkunsa jo 1990-luvun lopulta, kun pirkanmaalaiset alkoivat tuoda kätköissään ollutta suojeluskunta-aineistoa reserviläistoimistolle, toivoen niiden säilyttämistä eteenpäin. Tällaisia aineistoja saapuu museolle edelleenkin.

Entiset lotat luovuttivat vuonna 2008 museolle Hilkka Salovaaran ja Pirkanmaan Lottaperinneyhdistyksen kokoaman laajan lotta-aineiston. Lahjoitus sisälsi merkittävän kahvikuppikokoelman, astiaston sekä lukuisia muita lottien käyttämiä esineitä, asusteita, yms.

Vapaaehtoisin voimin toimivana museona esittelemme perusnäyttelyämme ja kokoelmiamme vain siitä sovittaessa. Teemme yhteistyötä muiden alueen museoiden sekä erilaisten perinneyhdistysten kanssa. Lainaamme heille tarvittavaa materiaalia heidän näyttelyjen osaksi. Joitakin esineitä olemme sijoittaneet pitkäaikaisesti nähtäville, kuten mm. Tampereen Suomalaisella Klubilla nähtävissä oleva *Suomen Lotta -seinäryijy*, joka on valmistettu vuonna 1930-luvun alkupuolella.

Näyttelytoimintamme painottuu erityisesti teema- ja kiertäviin taulunäyttelyihin erilaisten tilaisuuksien yhteydessä. Taulunäyttelyitä lainataan koulujen, kirjastojen ja muiden yhteisöjen käytettäviksi koko Pirkanmaan alueella.

Museon arkistot ovat muodostuneet yksityisiltä ja yhteisöiltä saaduista lahjoituksista ja jäämistöistä. Arkistossa on mm. erilaisia suojeluskuntien asiakirjoja, kuten mm. Ylöjärven suojeluskunnan kantakortisto sekä lottien Tampereen paikallisosaston henkilökortisto. Osa arkistosta on henkilösuojalain mukaisesti rajoitettua.

Valokuva-arkistossamme on runsaasti valokuvia, dioja ja negatiiveja Pohjois-Hämeen suojeluskunta- ja lottatoiminnasta ja muusta maanpuolustustoiminnasta. Digitoitu kuva-arkistomme sisältää myös kuvia yksityisarkistoista.

Suojeluskunta ja lotta -teemojen ohella Sotamarsalkka Mannerheim ja jääkäritoiminta ovat vahvasti esillä unohtamatta edellä mainittujen perinteitä vaalivien tahojen tuottamaa kirjallisuutta.

Vapaussotamme kuin myös Talvi- ja Jatkosodan tapahtumia ja niiden taustoja kuvaavia teoksia on kirjastossa runsaasti. Sotiin liittyviä toimintoja ja päätöksiä kuvaavat useat poliitikkojen ja sotilaiden muistelmateokset sekä heidän henkilöhistoriaansa kuvaavat teokset. Arkistossamme on myös laaja kattaus teemaamme liittyviä painotuotteita aina 1910-luvulta alkaen. Arkisto ja kirjasto ovat museomme helmiä; ne ovat niin tutkijoiden kuin myös kenen tahansa sukututkijan tai muun asiasta kiinnostuneen käytettävissä.

Tampereen Suomalainen Klubi on Tampereen Suojeluskunta- ja Lottamuseoyhdistyksen jäsen ja yhteistyökumppani. Museoyhdistyksen edelliset puheenjohtajat Timo Tulosmaa ja Markku Rauhalahti ovat Klubin aktiivisia jäseniä ja myös nykyinen varapuheenjohtaja Veikko Parkkinen ovat klubilainen. Museomme erikoisnäyttelyt ovat olleet esillä Klubin Pyynikki-kabinetissa ja kuluvana syksynä Klubilla on esillä museomme tuottama Lotta Svärd -järjestön satavuotisjuhlanäyttely.

Kari Nykänen

Lotta-Svärd 100 vuotta -näyttely jatkuu vuoden loppuun Pyynikki-kabinetissa.

Teksti **Arto Murtovaara** *Kuvat* **Seppo Leskinen**

Varapuheenjohtaja Kalervo Sipi ja Seija Sipi sekä puheenjohtaja Pasi-Heikki Rannisto ja Satu Rannisto ottivat vieraat vastaan.

TERVETULOA!

Tampereen Suomalainen Klubi täytti 130 vuotta keskiviikkona 22. syyskuuta. Sen kunniaksi klubin johto laski seppeleen Talvisodan muistomerkille Tammelassa. Vuosijuhlaa vietettiin perjantaina 24. päivä sadan vieraan voimin. Juhlapuheen piti pormestari Anna-Kaisa Ikonen.

Tasavallan presidentti Sauli Niinistö onnitteli lähettämässään tervehdyksessään juhlivaa klubia. Oman onnittelunsa antoi Helsingin Suomalainen Klubi, joka puheenjohtajansa **Raimo Ilveskeron** johdolla toi paikalle peräti 14 hengen delegaation bussilla.

Veljesyhteisön ohella päivän sankaria onnittelivat paikalliset perinteiset yhteistyöklubit, Tampereen Teknillinen Seura ry, Tampereen Kauppaklubi ry sekä Tampereen Ammattiklubi ry puheenjohtajiensa johdolla.

Keittiömestarit **Ilkka Isotalo** ja **Teija Vainiola** olivat rakentaneet herkullisen illallisen, joka sisälsi omenalla ja vaniljalla höystettyä mustajuurikeittoa, Punkalaitumen peuraa höysteenään syyssieniä ja kaalta, Mouhijärven Heidi-juustoa, palsternakkaa ja havua, hämmästyttävän vadelma -herkun sekä mustikkakakkua asianmukaisine juomineen, jotka sommelier Christina Suominen oli valinnut.

Illan musiikista vastasi taidokas *Jousiyhtye Tripla* Pirkanmaan Musiikkiopistosta. Yhtyeessä musisoivat **Aaro Kajas**, viulu, **Jooa Lehtonen**, viulu sekä **Topias Niiranen**, alttoviulu ja ohjelmassa kuultiin J. Ennolan *Honkain keskellä,* sikermä suomalaisia kansansävelmiä, Kauhajoelta peräisin oleva Sofia Riskun laulama *Masurkka*, traditionaali *Läksin minä kesäyönä käymään*, Erkki Melartinin *Valssi* sekä Frans Linnavuoren *Minä laulan sun iltasi tähtihin*. Yhteislauluna laulettiin *Kesäpäivä Kangasalla* jousiyhtyeen säestämänä.

Matti Sommarberg (vas.) nautti myös vuosijuhlan leppoisasta tunnelmasta.

Tarjoilusta vastasi sommelier Christina Suominen (oik.) joukkueineen.

Johtokunnan jäsenet Jyrki Pentinlehto (vas.) ja Ilkka Saarinen puolisoineen.

Seppo ja Eeva-Kaisa Mäkinen sekä Jorma Salovaara ja Marjut Rautalin nauttivat illan annista.

Jousiyhtye Tripla.

Herrat kenraalit Timo Rotonen ja Kalervo Sipi oikeassa seurassa.

Helsingin Suomalaisen Klubin puheenjohtaja Raimo Ilveskero.

Tampereen Teknillisen Seuran puheenjohtaja Pekka Markkula onnittelemassa.

Esimies Mikko Turunen.

TASAVALLAN PRESIDENTIN TERVEHDYS

Tampereen Suomalainen Klubi on vaalinut suomen kieltä ja kulttuuria jo kunnioitettavat 130 vuotta.

Työ suomen kielen aseman vahvistamiseksi yhteiskunnassamme alkoi jo ennen maamme itsenäistymistä. Klubi toimi aktiivisesti sekä keräsi varoja ensimmäisen suomenkielisen koulun perustamiseksi Tampereelle samoin kuin ensimmäisen suomenkielisen yliopiston perustamiseksi. Paikallisesti Klubi oli mukana tukemassa myös paloaseman, teatterin, kirjaston sekä työväenopiston perustamista.

Työ yhteiskunnallisen vaikuttamisen parissa on jatkunut. Tänä päivänä Tampereen Suomalainen Klubi järjestää vaali- ja keskustelutilaisuuksia ja vaikuttaa muun muassa Tampereen yliopiston säätiössä, jonka perustajajäseniin se kuuluu. 130 vuodessa keskustelun painopisteet ovat vaihdelleet kielipolitiikasta Suomen menestymiseen kansainvälisesti. Keskeistä on edelleen toiminta suomalaisuuden hyväksi.

Onnittelen lämpimästi Tampereen Suomalaisen Klubin jäsenistöä ja johtoa 130-vuotisjuhlavuodesta ja toivotan paljon menestystä tuleville vuosille!

Sauli Niinistö
Tasavallan presidentti

Pormestari Anna-Kaisa Ikonen saapui tilaisuuteen yhdessä puolisonsa Jaakko Ikosen kanssa.

kolumni

Mikko Turunen
Esimies

Kirjallista suomalaisuutta

Klubimme ja sen vaalimien arvojen merkkivuonna voi pohtia, miten suomalaisuuden edistäminen näyttäytyi klubimme perustamisajan kirjallisuudessa. Aika tarkalleen 130 vuoden taakse sijoittuu Arvid Järnefeltin romaani *Isänmaa* (1893). Historiallisestihan tuolloin elettiin routavuosia eli ensimmäistä sortokautta.

Oma kirjallisuuden lajinsa on ns. *aateromaani* (myös *teesiteos*). Siinä jotakin poliittista, uskonnollista tai muuta aatetta käsitellään pohdinnan lisäksi joskus opettavaisella tai jopa tendessimäisellä otteella. Järnefeltin teoksessa maaseututaustainen päähenkilö, nuori ylioppilas Heikki Vuorela, liikkuu sekä kotiseutunsa argaariyhteisön murroksessa että Helsingin kansallisen herätyksen elävöittämässä seurapiirissä – Snellmankin on yksi teoksen henkilöistä. Monet Heikin tapaamat henkilöt ovat pikemminkin tyyppejä, jotka edustavat jotakin aatetta. Myös käsite isänmaa on sekä konkreettinen isän maa (Heikin kotiseutu elämänmenoineen) että abstrakti isänmaallisuus, joka hakee muotoaan ja rajojaan siinä määrin globaalisti (Hegel, Tolstoi), ettei se jää kansallisen varjoon paikalliseksi liikkeeksi, vaan on melko modernilla tavalla isänmaallisuutta maailmassa ilman rajoja. Vaikka työ yhteisen hyvän eteen niveltää osat toisiinsa, luopuu Heikki isän maasta isänmaan hyväksi.

Järnefelt näki patriotismin rajoittavana, mutta aatteellisuuden vapauttavana. Suomalaisuusasiassa hän omaksui hegeliläis-snellmanilaisen kansallisuusaatteen voimakkaimman muodon, jossa kielikysymykseen yhdistyivät tarve sosiaalisiin reformeihin ja demokratian vahvistamiseen. Uskonnollinen herääminen peilautui teoksiin sisäisen kasvun kuvauksina, joissa myös aatteelliseen suomalaisuuteen kasvetaan.

Seuraavissa Isänmaa-romaanin katkelmissa ilmenevät ajan hengen liikahdukset:

Kävi kuin heräämisen ensi värähdys ihmissieluissa. Se oli uusi oppi. Tuntemattomalla, suurella voimalla se puhui sydämeen: rakasta kansaasi! Se oli Hegelin oppi, jolla hän on lamauttanut Napoleonin maailman-voittaneet joukot ja perustanut Saksan; eikä se oppi ollut muuta kuin: rakasta kansaasi!

Ne miehet, joissa tämmöinen aatteen sulautuminen oli tapahtunut, tunsivat sen suuren uudestisynnyttävän voiman itsessänsä. Se valaisi heille elämän uudelta puolelta ja näytti uusia elämäntarkoituksia, jotka vaativat heitä kokonaan itsellensä.

Sillä mihinkä he koskettivatkin, siinä heti tuntui heräämisen liike; siinä heti sulivat jäiset siteet, jäykistyneet muodot muuttuivat elimellisiksi ja alkoivat kehittyä. Heidän harras, hilpeä työnsä ja alttiit, ilomielin tehdyt uhrauksensa kantoivat hedelmää pikemmin ja tuhat kertaa runsaammin kuin he olivat voineet aavistaa. He näkivät aamun sarastavan kaikkialla. Ennen alastomat kalliot ruohottuivat, vaiennut laulu alkoi kajahdella. Syntyi suomalainen koulu, virisi Suomen runotar, elpyi Suomen taide. Ja nousi suomen soinnukas kieli uutena tulokkaana sivistyskielten rinnalle.

Siinä koulussa, joka oli tämän herätyksen ensimmäisiä tuotteita, sai Heikkikin kasvatuksensa. Hän tuli ylioppilaaksi silloin kun isänmaallinen innostus yliopiston nuorisossa oli palavimmillaan.

Se innostus, joka ylioppilasnuorisossa oli näin leimahtanut ilmiliekkiin, herätti koko maan huomion. Vanhemmatkin ihmiset seurasivat tarkasti uutisia noista myrskyisistä ylioppilaskokouksista, joissa suomenkieli ja suomenmieli tekivät ensimmäisiä ponnistuksiaan päästäkseen ylivaltaan ruotsinkielen ja ruotsinmielen rinnalla. Saavutettujen voittojen kunniaksi vietettiin juhlia ja pidettiin puheita, joissa innostus kuohui yli äyräitten.

Myöhemmin kansallista tematiikkaa käsiteltiin piilotellummin – sortovuosien "yleiset syyt" ja tietoisuus rataverkoston ulottumisesta suhteellisen kauas itään saattoivat ohjata käsittelytapaa. Niinpä vaikkapa Eino Leinon runo Lapin kesä (1902) on poliittinen allegoria, jossa huoli suomalaisuuden ja kansallisen heräämisen kohtalosta kuvataan luontovertauksien kautta. Havaintoihin Lapin lyhyen kesän ilmiöistä limittyy toistuvasti kansallinen katsontakehys: esimerkiksi *"Tuot' olen aatellut ma useasti / kun katson kansan tämän vaiheisiin"* ja *"Miks [–] vaan kansain kohtaloita huokailen"*.

Nyt elämme varsin toisenlaisten suomalaisuutta koskevien haasteiden keskellä. Aikamme äänekäs tendessi on määritellä suomalaisuutta uudelleen, ehkä jopa sellaisten ideologioiden ohjaamana, jotka pikemminkin haluavat purkaa kansallista kokemusta. Ajan testi kuitenkin osoittaa, että vaikka suomalaisuus elää ja kehittyy, se näyttää silti säilyttävän yhdistävän ydinkokemuksen ja saavan – klubimme tavoin – vaalijansa kolmella eri vuosisadalla. Kirjallista suomalaisuutta 130 vuotta sitten.

Tarkastamme, **korjaamme** ja **huollamme** taloyhtiöiden sekä kiinteistöjen katot katemateriaalista riippumatta Tampereella ja koko Pirkanmaan alueella.

Palveluvalikoimamme täydentävät mm. kattoremontit, peltikattojen maalaukset, tiilikattojen pinnoitukset, vesikourujen saneeraukset sekä katon turvavarusteet. Muita kumppaneita katon kokonaisvaltaiseen kunnossapitoon ei siis tarvita.

Valtakunnallinen palveluverkosto ammattilaisille **kattotutka.fi**

OTA YHTEYTTÄ
Kattotutka Tampere, 010 680 4040, tampere@kattotutka.fi

Puhelut kiinteästä verkosta 8,35 snt/puhelu + 7,02 snt/min. Matkapuhelimesta 8,35 snt/puhelu + 17,17 snt/min.

AAA Korkein luottokelpoisuus Yritysten 2021
luotettava kumppani
RALA PÄTEVYYS

KATTO TUTKA
VESIKATON LUOTETTAVA KUMPPANI

Hämeen Kaivin Oy

HYÖTYAJONEUVOT
- Kuorma-autot - Pakettiautot
- Maanrakennuskoneet
- Alan tarvikkeet

VARASTOSSA OLEVAT AUTOT JA KONEET:
www.lielahdenautokeskus.fi

MAAHANTUONTI, MYYNTI, VAIHTO JA HUOLTO

LUOTETTAVAA PALVELUA PITKÄAIKAISELLA KOKEMUKSELLA

LIELAHDEN AUTOKESKUS Oy

Turvesuonkatu 16 • 33400 TAMPERE
Puh 03-3465566 • 0400832856 • Fax : 03-3465245 • e-mail: mikko@lielahdenautokeskus.fi

Teksti ja kuvat **Arto Murtovaara**

SOTAKIRJAILIJA KIESTINGIN MOTISSA

Pekka Jaatinen, 55, on julkaissut 20 teosta, joista keskeisin osa on käsitellyt sotahistoriaa. Viime keväänä julkaistu Äiti oli kipeän henkilökohtainen, 21. teos Sallan panssaritaistelusta syyskuussa 1944 on julkaisuvalmis.

”Koko alkuvuoden olen perehtynyt Kiestingin mottiin syyskesällä 1941. Olen puoli vuotta päntännyt ja lukenut parikymmentä sotahistoriallista teosta, kysellyt asiantuntijoilta ja haastatellut siellä taistelleitten veteraanien poikia.”

Pöydän taakse asettuu rauhallisen oloinen, leveäharteinen, satakiloinen mies. Nyrkkeilijä. Hän on harkitsevainen, punnitsee sanansa tarkkaan, mutta puhuu toisaalta erittäin suoraan, kiertelemättä, väistelemättä. Puheenparresta tunnistaa syntysijat tällä samalla rannikolla.

”Minulla on nyt hihassa, kustantajalla, julkaisuvalmis käsikirjoitus Sallan tapahtumista syyskuussa 1944, se julkaistaan ensi vuonna,” Pekka Jaatinen kertoo. ”Nyt Helsingin kirjamessujen yhteydessä allekirjoitetaan sopimus siitä. Siihen ei tarvitse enempää keskittyä, kun se kirja on tullut tehdyksi.”

”Kirja kertoo neuvostoliittolais-saksalaisesta taistelusta. Siellä puna-armeija hyökkäsi Suomen ja Neuvostoliiton aseleposopimuksen jälkeen irtautumassa olevia saksalaisjoukkoja vastaan. Tämä hyökkäys tehtiin panssarivaunujen tukemana”, Jaatinen pudottelee.

”Se yllätti saksalaiset täysin. He olivat uskoneet, etteivät venäläiset tuo tankkeja sellaiseen maastoon, mutta he toivatkin kaksi panssariprikaatia ja Sallassa käytiin syyskuussa 1944 koko toisen maailmansodan pohjoisin panssaritaistelu.”

Saksalaiset pääsivät nippanappa irtautumaan ja venäläiset olivat saada suurvoiton, sanoo Jaatinen. Hänen osaltaan työ on tehty, romaani tulee ulos ensi vuonna. Kysymys mistä moinen aihe johdattaa Jaatisen työtapaan.

”Minua osassa sotaromaaneista tällainen tekninen vempele kiinnostaa niin paljon, että haluan kirjoittaa siitä. Otan selvää, missä sitä on käytetty ja miten. Tämän romaanin lähtösykäys oli, että innostuin neuvostoliittolaisen toisen maailmansodan panssarivaunusta T 34 eli suomalaittain Sotkasta.”

Jaatinen selvitteli ja pääsi jyvälle, että venäläiset käyttivät näitä 1941-mallisia – vuonna 1944 jo vanhanmallisia – Sotkia Sallan suunnalla. Kirjailija arvelee venäläisten tiedustelun selvittäneen, että saksalaisilla ei ole asettaa haastavaa kalustoa siellä heitä vastaan – niin kuin ei ollutkaan.

”Siellä Tampereen suunnalla on muuten amatööri- tai minun mielestäni täysin ammattilainen sotahistorian harrastaja **Tuomo Kallioniemi**”, Jaatinen kehuu, ” hänellä on ansiokkaat nettisivut tuosta Sallan taistelusta. Siellä on hyvät kartat, arkistolähteitä. Hän kertoi puhelimessa, että hänellä on Moskovan sota-arkistossa agentti ja se selittää, että siellä on originaalit puna-armeijan käskyt ja taistelukertomukset suomennettuina.”

Salla on siis sodittu. Pöydällä on alkuvuoden ollut legendaarinen Kiestingin motti, josta kirjailija ei aikaisemmin tiennyt juuri mitään. Sitä hän on nyt opiskellut taivutellakseen sen kaunokirjalliseksi esitykseksi sekä suomalaisesta että venäläisestä näkökulmasta.

”Sehän on suurvaltapoliittisestikin kiinnostava. Minulle selvisi suomalaisten joutuneen siellä mottiin osittain sen vuoksi, että Yhdysvallat lähestyi diplomaattiteitse Suomen valtionjohtoa. Ei olisi suotavaa hyökätä niin syvälle itään ja saksalaisia ei pitäisi auttaa katkaisemaan Muurmannin rataa, jota pitkin länsiliittoutuneiden materiaaliapu Neuvostoliittoon tuli.”

”Suomalaiset eivät saaneet edetä liian pitkälle, koska länsiliittoutuneet toivoivat näin. Saksalaisten kanssa oltiin taas liitossa ja suomalainen armeijakunta siellä Kiestingin suunnalla oli alistettu Saksan Norjan armeijan yliesikunnalle, ja he taas eivät sallineet vetäydyttävänkään ajoissa”, kertoo Jaatinen.

”Suomalaiset sotilaat makasivat siellä muutaman viikon vesisateessa, suossa, eivät saaneet saksalaisilta perääntymislupaa, eivätkä saaneet jatkaa hyökkäystä eteenpäin USA:n ja Englannin takia. Semmoinen on tulossa seuraavaksi.”

Romaanikäsikirjoituksen pitäisi olla valmiina noin vuoden kuluttua; itse hän on asettanut tavoitteekseen, että sen pitää olla tehtynä ensi vuoden marraskuun alkuun. Taustatyön, 20 kirjaa sekä haastattelut, hän on puristanut 310 sivuun.

”Olo on nyt sellainen, että jos päätä kääntää liian äkkiä, korvista saattaa tippua informaatiota ja mennä hukkaan”, Jaatinen myhäilee.

Julkaistuaan kolmannen kirjansa 2003 – ja silloinkin oli yksi vielä hihassa, tulossa ulos – Pekka Jaatinen kertoo miettineensä mistä kirjoittaa seuraavaksi. Hän ymmärsi, että täytyy ryhtyä kirjoittamaan oman henkilöhistoriansa ulkopuolelta, jos ”tällä alalla” aikoo jatkaa.

Hän muisti isänsä kertoneen Tornion maihinnoususta lokakuussa -44 ja silloin hän ajatteli, voisiko isää jututtaa uudelleen – niin kuin mies samalta viivalta – pohtien olisiko tarinoista romaanin aineksiksi.

”Jututin isää ja kotoa kirjahyllystä löysin vanhoja, tuttuja, aihetta käsitteleviä tietokirjoja. Aika äkkiä ymmärsin, että kyllä tässä täytyy jututtaa muitakin kuin isää ja että aihe on kiinnostava.”

”Kyllä minä olen sotahistoriasta ollut kiinnostunut siitä saakka, kun televisio lähetti ensimmäisen kerran *Tuntemattoman sotilaan* joskus 1970-luvun alussa. Kyllä se sotiminen jäi jotenkin päälle tai kiinnostus sotahistoriaan.”

Aihe oli kustantajankin mielestä hyvä. Jaatinen muistuttaa, että Suomessa on yllättävän paljon miehiä ja naisiakin, joita teema kiinnostaa. Jaatinen tietää, että hänellä on runsaasti naislukijoita, jotka antavat palautetta jopa herkemmin kuin miehet. Ja sotaura lähti käyntiin siis Tornion maihinnoususta.

Jaatisen esikoisromaani oli *Tillkutäkkiplanetaario* (Like), nyrkkeilijän tarina, ”kirjoitin kirjan sellaisesta elämästä, jonka olisin halunnut elää nyrkkeilijänä.” Toinen romaani oli *Siltajuhlapainajainen*, pienen kustantamon, Myllylahti Oy:n kustantama huumorikirja, komedia kesäjuhlista Rovaniemen näköisessä kaupungissa; juhlat pidettiin sillalla, joka sortuu. Kolmas oli *Z- erilainen profi*. Siinä Jaatinen kirjoitti osittain omien kokemustensa pohjalta huulihalkiosyntymävamman omaavan kaverin pyristelyistä työelämässä.

Nyt on siis ”20 julkaistu ja 21 saletissa, kun se odottaa painamista”, Jaatinen summaa sökötermiä käyttäen. Julkaisutahtiin ajaa tiukka apurahajärjestelmä.

”Apurahajärjestelmä on kiristynyt. Päällekkäisiä apurahoja on mahdoton saada. Kannattaa yleensä aikaansaada se, mitä hakemuksen työsuunnitelmassa uhittelee tekevänsä. Ehkä se on hyväkin. Tässä oravanpyörässä olen juossut.”

Oliko kirjailijan ura hänelle selvä ihan nuoresta pitäen?

”Jälkikäteen voisi hyvinkin ajatella, että tämä on ihan loogista kausaliteettia ollut tähän saakka, mutta ei se niin mene”, Jaatinen hymähtää.

Hän kertoo leijuneensa puoli vuotta esikoisen putkahdettua uunista ulos ja ajatelleensa, että nyt loppuivat rahahuolet. Nauramme yhdessä makeasti tälle.

”Mulla oli se onni, että raitistuin jo joitakin vuosia ennen kuin tuo esikoisteos meni läpi. Mulla pysy pää aika hyvin, vaikka sitä leijui sen puoli vuotta”, Jaatinen kertoo. ”Yritän muistuttaa itseäni, että pidä jalat maassa. Olen yrittänyt olla nöyrästi ja pienesti.”

Mikä sinut ajoi lopettamaan alkoholin käytön? Kamppailit nuorena ilmeisesti aika rajusti sen kanssa.

”Mulla alkoi mielenterveys ja terveys rakoilla, meni kaikki rahat, velkaakaan ei saanut enempää ja kihlattu lähti kävelemään. Pyörin sellaisissa porukoissa ja syyllistyin pahoinpitelyynkin. Onnistuin vielä iskemään itselleni naisen, mutta hän oli sen verran kova mimmi, että sanoi tässä olevan vain yhden vaihtoehdon: Jos haluat jatkaa minun kanssani, lopetat juomisen aivan kokonaan.”

”Tämä vaatimus yhdistettynä kaikkeen siihen huonoon, mitä olin kokenut, sai idealampun syttymään minun sisälläni, että tämä raittius kannattaa nyt, on pakko ruveta siihen. Ei kestä yhtään jätetyksi tulemista.”

Äiti -romaanissasi (Johnny Kniga) purat aika lailla tätä henkilöhistoriaasi?

”Kyllä siellä tilinteko on sillä tavalla, että sieltä löytää vastauksen tähänkin.”

Mikä sai sinut kirjoittamaan Äidin?

Pekka Jaatinen kertoo, että hänen puolisonsa (Sari Jaatinen) oli sitä mieltä, että

hänen kannattaisi käsitellä äitinsä kohtalon vaikutusta elämäänsä. Kirjoittaa elämäkerrallinen romaani. Hän itse ei ollut aluksi lainkaan kiinnostunut ajatuksesta, kun se esitettiin nelisen vuotta sitten. Kustantaja oli myös sanonut, että on parempi pysyä sotahistorioissa.

Jaatiselta ilmestyi nyrkkeilyaiheinen romaani *Torpedo* 2013, eikä se myynyt niin hyvin kuin olisi pitänyt. Se selittää kustantajan mielipidettä.

”Se tieto oli takaraivossa ja pelotti edes kysyä kustantajalta, että mitä jos tämmöistä. Sari aina silloin tällöin otti asian puheeksi ja perusteli, että se voisi puhdistaa päätäni, selkiyttää ajattelua ja jäsentää minua ehyemmäksi.”

”Lopulta minä sytyin, että mikä ettei, voisihan sitä yrittää. Ja ennen kuin kirjoitin riviäkään kysyin kustantajalta, että olisi tällaista tulossa, mitä tehdään. He lupasivat julkaista – jos siitä tulee hyvä.”

”Asettihan se paineita ja kyllä se oli raskas prosessi. Olin ihan riekaleina hetkittäin, kun sitä kirjoitin.”

Jaatinen jututti kirjaa varten äitinsä tunteneita ihmisiä, lähisukulaisia ja teki siihen rakenteen, jossa eläytyy joka toisessa luvussa äidikseen. Hän puhuu kaikista niistä oireista, joista on kärsinyt raitistumisestaan lähtien – ”viina kyllä jätti jäljet minuun.” Hänellä on pikkuaivosurkastuma ja jotain muutakin.

”Minulla on pakko-oireinen häiriö. Joudun tarkastamaan virtakytkimiä, lukkoja, avaimia, vesihanoja, lieden kytkimiä, että kaikki on paikoillaan”, Jaatinen kertoo. ”Kun minä sitä Äitiä kirjoitin, ne tarkastelemiset olivat pitkäkestoisia.”

”Mutta siitä on tullut enemmän lukijapalautetta kuin kaikesta aiemmasta tuotannosta yhteensä”, hän toteaa. ”Se on myynyt riittävästi, kusiraja on ylitetty.”

Pitkään harkittuaan hän sanoo suurimman oivalluksen olleen sen, että perussuru säilyy, kun kysyn puhdistiko se päätä.

Sotakirjailijaksi Pekka Jaatinen vaikuttaa melko nuorelta, mutta kyllä viidenkympin korvilla olevia alan miehiä on Suomessa muutamia, Oulun korkeudellakin useampia ammatikseen kirjoittavia, Jaatinen hoksauttaa.

”Kyllähän sota vielä 1970-luvulla ja sen alkupuolella oli vielä läsnä omassakin arjessa. Tuttavapiirissä oli useita miehiä. Mun isäkin oli niin vanha mies, että jos olisi syntynyt kaksi vuotta aikaisemmin, olisi joutunut”, Jaatinen sanoo.

”Mun setä oli sotaveteraani, enoista kaksi oli sotaveteraaneja. Lähes joka paikassa, missä kävi kylässä, kuuli ja näki. Näki puuttuvia sormia ja arpia – ja välillä piti salaakin kuunnella, kun äijät kännissä jutteli.”

”Se selittänee sitä perusmielenkiintoa sotahistoriaan”, Jaatinen mietti ja pohdiskelee sitten laajemmin todeten ihmisten olevan kehityksessä vielä jotenkin kesken matkaa; meillä on taipumus väkivaltaiseen käyttäytymiseen. Se on kauhea asia, mutta psykologisesti ajatellen sota on ääriolosuhde, jossa ihminen tulee paljaammaksi ja paljastaa nopeammin, mikä pohjimmiltaan on. Se on alkanut kiinnostamaan häntä.

”Sitten tällaiset kaikenlaiset myytit, sotasankariuden myytti ja miten veteraaneista puhutaan ja mikä kenties se todellisuus siellä rintamalla on ollut.”

Jaatinen puhuu ”kiväärimiesten resistanssista” viitaten amerikkalaisen **Dave Grossmanin** kirjaan vuodelta 1996, jonka pääotsikko kuuluu *On Killing*, elikkä karkeasti käännettynä tappamisesta. Hän haastatteli amerikkalaisveteraaneja ja Jaatinen kertoo, että suurin osa toiseen maailmansotaan osallistuneista jalkaväen kiväärimiehistä ei kertaakaan ampunut omalla aseellaan vihollista osuakseen. Jopa 70 prosenttia jätti ampumatta tai ampui tahallaan ohi.

”Ihminen on tiukassa paikassa jotenkin taikauskoinen tai haluaa kohtalolta armoa; jos minä nyt en tuota ammukaan, saatan samanlaisessa tilanteessa myöhemmin jäädä henkiin – tai jotain. Siinä varmaan päässä liikkuu lyhyessä ajassa paljon asioita, tietoisesti ja tiedostamatta.”

”Olen jututtanut yhtä suomalaista tarkka-ampujakouluttajaa ja sen mukaan näin on. Noin 7 prosenttia porukasta aiheuttaa 50 prosenttia tappioista. Olen miettinyt, mitä noiden prosenttien takana on. Sehän tarkoittaa, että 14 prosenttia aiheuttaa kaikki tappiot.”

”Joukkueen vahvuisessa osastossa on ollut kaksi tai kolme äijää, joiden suorituksiin nojaa sen koko joukkueen suoritus”, Jaatinen pohdiskelee. ”He ovat olleet tällaisia Rokkia, mutta enemmistö tutkijoiden mukaan sellaisia, jotka ovat halunneet vain säilyä hengissä.”

Tätä tukee Jaatisen mielestä sekin, että enimmät tappiot syntyvät tykistön ja ilmapommitusten aiheuttamina, kiväärikaliiperisten aseiden osalta vahingot ovat minimaalisia. Jalkaväkimiehet etenevät kärkitaistelijoitten vanavedessä ja joutuvat alueille, mihin ammutaan tykeillä ja pommitetaan lentokoneilla. Tappiot tulevat siellä.

Tutkijoitten mukaan tappaminen on sitä helpompaa, mitä suurempi etäisyys kohteeseen on ja mitä useampi osallistuu sen aseen käyttämiseen, jolla se tehdään. Konekiväärі, kranaatinheitin tai tykki, niillä pystytään toimimaan, koska niissä on ryhmäpaine ja vastuu jakautuu. Myös välimatka pitenee.

PEKKA JAATINEN
Kirjailija

Syntynyt 5. kesäkuuta 1966 Raahessa.

Koulutus Merkonomi (markkinointi) Raahen Porvari- ja Kauppakoulu 1988, taiteen kandidaatti mediatieteistä Lapin yliopisto 1997.

Tuotannosta Esikoisromaani Tilkkutäkkiplanetaario (2000) oli ehdolla Helsingin Sanomien esikoiskirjapalkinnon saajaksi. Ehkäpä tunnetuin työ on viisiosainen Lapin sota -romaanisarja (2004-2009). Julkaisi vuonna 2007 tilaustyönä henkilökuvan nyrkkeilijä Amin Asikaisesta. Teos oli ehdolla vuoden urheilukirjaksi.

Ohoh Entinen kansallisen tason amatöörinyrkkeilijä.

Tunnustukset Rovaniemen kaupungin kulttuuritekopalkinto 2008 Lapin sota -kirjoista. Suomen Nyrkkeilyliiton pronssinen ansiomerkki 2016. Pohjois-Pohjanmaan Sotaveteraanipiirin tunnustuspalkinto 2016. Alfred Kordelinin Säätiön Raahen rahaston taidepalkinto mittavasta urasta ja taiteellisesta työstä 2020.

Lähde: Wikipedia

Kirjailija Pekka Jaatinen on intohimoinen Elvis-fani. Toinen suuri musiikkisuosikki on Jerry Lee Lewis, jonka hän pääsi näkemään myös livenä. Lempiromaani on Torsti Lehtisen Kun päättyy Pitkäsilta

Nyrkkeilykehässä Raahessa ja Rovaniemellä

"Mulla on tämä syntymävika, huulisuulakihalkio ja tämä aiheutti sen, että minä olin valmiiksi vähän nyrkkeilijän näköinen silloin murrosikäisenä. Suunnittelin silloin, että jos mä oon nyrkkeilijä, mun ei tarvitse selittää, mistä tämä oikeasti johtuu. Se hävetti mua."

"Jos mä oon oikeasti nyrkkeilijä, mulla voi olla nenä vähän läjässä ja arpi huulessa. Tältä pohjalta isä opetti mulle perustekniikat. Isä oli 1940-luvun lopulla nyrkkeillyt sen verran, muutamat kilpailut käynyt, että osasi opettaa."

"Innostuin jo silloin siitä ja halusin nyrkkeilyseuraan. Isä valmensi mua niin pitkään, että mulla eui hänen mielestään ollut vaaraa tulla hakatuksi heti. Sitten pitkän tinkaamisen jälkeen hän lopulta päästi mut, vaikka hän sanoi, että sulla on tuo syntymävika ja se vaarantaa sitä hoitoa. Mutta omapahan on pääsi, tee mitä haluat."

Pekka Jaatinen meni nyrkkeilysalille ja ymmärsi aika äkkiä, että olisi voinut mennä sinne pystymetsästäkin. Kyllä 1980-luvun alussa osattiin jo sen verran. Vaikka alkumotiivi oli muu, Jaatinen innostui nopeasti lajista sen itsensä vuoksi. Hänestä oli mukavaa kuulua porukkaan, jossa oli oikeasti "kovia jätkiä." Hän luettelee pitkän liudan paikallisia staroja, jotka toivottivat hänet ja muutkin reilusti tervetulleeksi. Raahelassa oli hyvä henki.

"Nyrkkeilin. Kävin kilpailuissa 17 vuoden aikana. Mulla sitten rankka alkoholin käyttö sotki, kummastakaan ei tullut mitään (nauraa hereästi): ryyppääminen kärsi nyrkkeilystä ja nyrkkeily ryyppäämisestä."

"Vaikeus oli siinä, kun käytin paljon alkoholia, kunto ei sitten salilla, eikä otteluissakaan tahtonut riittää, en jaksanut kuin puolitoista erää", Jaatinen kertoo. "Mutta kun raitistuin, jatkoin vielä nyrkkeilyä ja sitten rupes kunto pitämään ja kehityin vielä kolmekymppisenä – ihan hyppäyksenomaisesti."

Jaatinen nyrkkeili Rovaniemen Reippaassa viimeiset kymmenen vuottaan. Kaikki muut salilla olivat Suomen mestareita paitsi hän. Hän kertoo harjoituskehässä otelleensa noin 700 päivänä kaverin kanssa, joka on Suomen mestari.

"Ja viimeiset 12 ottelua mä voitin. Ja sitten tulin niin vanhaksi, että oli pakko lopettaa. Olisi ollut siirryttävä ammattinyrkkeilijäksi 2001, mutta ymmärsin, että siihen minusta ei ole."

Klubitapahtumia:

Tampereen Suomalaisen Klubin johtokunta kulttuuriretkellä Ateneumissa kesäkuussa.

Tammisunnuntaista

Ruutiukkojen lounaskokouksessa maanantaina 4.10.2021 kuultiin Suomalaisen Klubin varapuheenjohtaja, ruutiveli, kenraalimajuri evp **Kalervo Sipin** esitelmä *"Tammisunnuntain perinne ja historia"*. Tammisunnuntaita vietetään vuosittain tammikuun viimeisenä sunnuntaina, jolloin Vapaussota alkoi vuonna 1918.

Esitelmöitsijä totesi olevansa Mannerheim-friikki. Vapaussota alkoi sunnuntaina 28.1. (27.1.) 1918. Aikaa tapahtumista on vierähtänyt runsaat 103 vuotta. Kenraali Mannerheim palasi Suomeen 18. joulukuuta 1917. Hänellä oli tuolloin yli 30 vuoden sotilaskokemus Venäjältä viime kädessä ratsuväen armeijakunnan komentajana. Nyt hän oli 50-vuotias työtä kaivannut ammattisotilas ja kenraaliluutnantti. Hän tuli Sotilaskomiteaan 7.tammikuuta 1918 ja sen puheenjohtajaksi 15.tammikuuta 1918.

HATO

Teksti ja kuva **Arto Murtovaara**

Alpo Rusin syynissä Koiviston ulkopolitiikka

MARSKIN SALI Syyskauden kuukausikokousten ensimmäinen alustajavieras oli valtiotieteen tohtori **Alpo Rusi**, 72. Hän on toiminut monissa kansainvälisissä tehtävissä, tietokirjailijana ja tutkijana sekä presidentti Martti Ahtisaaren neuvonantajana.

Myös hänen esitelmänsä aiheesta on tulossa kirja, joka julkaistaan ensi helmikuun 22. päivänä. Se käsittelee **Mauno Koiviston** ulkopolitiikkaa ja sitä mikä ”on ollut NL:n ja KGB:n vaikutus Suomen ulkopolitiikkaan vuosina 1982-91.” Pelin henkeä kuvatessaan Rusi lainasikin akateemikko **Eino Jutikkalan** vanhaa lausuntoa, jonka mukaan ”propaganda muodostaa nykyään oman aselajinsa.”

Alpo Rusi kertoo valmistelleensa kirjaansa jo muutaman vuoden ja käyneensä sitä varten läpi mm. KGB:n, CIA:n, Stasin, Koiviston omaa sekä tasavallan presidentin arkistoa. Lisäksi hän on hankkinut materiaalia haastattelemalla tuon ajan toimijoita.

Rusin tarkastelu kattaa koko Koiviston presidenttikauden **Martti Ahtisaareen** valintaan saakka. Mukana on myös tietoja Supon 1978 tekemästä selvityksestä KGB:n vaikutuksesta Suomeen. ”Kyllä tällaisesta aineistosta syntyy myös jossakin määrin uutta pureskeltavaa”, Rusi sanoi.

Alpo Rusi kuvasi tilannetta Koiviston tullessa presidentiksi. Maassa oli vakava johtajuuskriisi, kun Kekkonen oli sairastunut ja siirtynyt syrjään. Noita aikoja on Rusin mukaan kuvattu sanomalla että ”kansa valitsi Koiviston, mutta sai Sorsan.”

Kalevi Sorsa oli SDP:n puheenjohtaja ja pääministeri 1982-83 sekä 1983-87. Hän oli myös hyvä ystävä Sanomien suurmiehen **Aatos Erkon** kanssa. Rusin mukaan Sorsan on osoitettu olleen ”merkittävä KGB:n yhteistoimintahenkilö.” Jo puoluesihteerinä hän ajoi geostrategiaa, jonka ydin oli Yhdysvaltain vetäytyminen Euroopasta. Sorsa lukeutui Rusin mukaan marksilaisiin sosialidemokraatteihin.

Koiviston kuvaa rakentaessaan Rusi lainasi **Pekka Visuria**, jonka mukaan tämä ”pelaa varman päälle”. Ruotsalainen Suomi-asiantuntija **Krister Wahlbäck** taas puhuu ”omintakeisesta realistista.”

Rusi pui alustuksessaan tapahtumia monelta kantilta ja esimerkiksi ulkopolitiikkaa ja KGB:n vaikutusta vuodesta 1982, jolloin NL:ssa siirryttiin **Juri Andropovin** kauteen. Hän totesi olevansa ”otettu siitä syvyydestä, millä Suomen valtiojohtoa pommitettiin.”

Koiviston yhteydessä nostetaan usein esiin Baltian itsenäistyminen ja suhtautuminen Viroon. Koivistolle puheita UM:n osastopäällikkönä kirjoittanut Rusi käy sitä läpi todeten, että Suomen ulkopolitiikan johto siirtyi pääministerille kun vanhoilliset yrittivät kaapata vallan Moskovassa.

Koiviston *status quo*-ajattelua kuvatessaan Rusi palasi ”ihmetellen” vuoteen 1995. Koivisto sanoi silloin Japanin keisari **Naruhitolle**: ”Itä-Euroopassa on paljon kansallisia ristiriitoja. Sen vuoksi on tärkeää, että NL pitää siellä järjestystä.” Rusi katsoo Koiviston lausunnollaan tukeneen Neuvostoliiton miehitystä.

TAMPEREEN SUOMALAINEN KLUBI RY

Puutarhakatu 13, 33210 Tampere
www.tampereensuomalainenklubi.fi

KLUBIN JOHTOKUNTA

- **Johtokunnan puheenjohtaja**
  hallintotieteiden tohtori Pasi-Heikki Rannisto,
  pasi-heikki.rannisto@tuni.fi
- **Johtokunnan varapuheenjohtaja**
  kenraalimajuri evp Kalervo Sipi, kalesipi@tpnet.fi
- **Klubin esimies**
  FT Mikko Turunen, mikko.j.turunen@gmail.com
- **Klubin varaesimies**
  toimittaja Arto Murtovaara, arto.murtovaara@pp.inet.fi

JOHTOKUNNAN MUUT JÄSENET

Valokuvaaja Otso Kaihlanen, taloustieteen maisteri
Jyrki Pentinlehto, kiinteistöneuvos Ilkka Saarinen,
opetusneuvos Jukka Sola, varatuomari Riitta Sommarberg,
filosofian tohtori Viivi Villa-Nuottajärvi

JOHTOKUNNAN SIHTEERI

Viestintäkonsultti Milla Anttila, 040 547 2005, anttilan.milla@gmail.com

TOIMIKUNTIEN PUHEENJOHTAJAT

Biljardikerho
Veijo Pitkänen,
veijo.pitkanen@patenttimies.fi

Gastronominen kerho
Eeva-Kaisa Mäkinen,
eevakaisa.makinen@gmail.com

Golfkerho
Jorma Salovaara,
jorma.salovaara@kolumbus.fi

Keskiviikkokerho
Seppo Leskinen,
savusepe@gmail.com

Juhlatoimikunta
Satu Rannisto,
satu.rannisto@sarastus.fi

Kirjanmerkkikerho
Mikko Turunen,
mikko.j.turunen@gmail.com

Kirkkovenekerho
Timo Tulosmaa,
timo.tulosmaa@outlook.com

Klubinaiset
Heidi Keso, heidi.keso@empiros.fi

Maanpuolustuskerho
Kalervo Sipi, kalesipi@tpnet.fi

Ruutiukot
Jukka Sola, jukka.sola@elisanet.fi

Tiede-ja teknologiakerho
Viivi Villa-Nuottajärvi,
viivi@nuottajarvi.com

TYÖRYHMIEN PUHEENJOHTAJAT

- **Hallinto- ja taloustyöryhmä**
  Ilkka Saarinen,
  ilkka.saarinen@iisoy.fi
- **Jäsentyöryhmä**
  Jorma Salovaara,
  jormasalovaara@kolumbus.fi
- **Ohjelmatyöryhmä**
  Mikko Turunen,
  mikko.j.turunen@gmail.com
- **Tiedotustyöryhmä**
  Arto Murtovaara,
  arto.murtovaara@pp.inet.fi
- **Tulevaisuustyöryhmä**
  Pasi-Heikki Rannisto,
  pasi-heikki.rannisto@tuni.fi

JÄSENREKISTERI

Sointu Lanki, 0400 484 416,
jasenrekisteri@tampereensuomalainenklubi.fi

KLUBIN TALOUDENHOITAJA

Ritva Tiainen, 050 376 0597, ritva.tiainen@apunatar.fi

RAVINTOLA

Armas Catering, Christina Suominen, 010 231 5222,
info@suomalaisenklubinravintola.fi

Substanssia löytyy

Substance Cs Cabernet Sauvignon 2018

✪ ✪ ✪ ✪

Columbia Valley,
Washington, Yhdysvallat
Hinta 21,48 euroa.

Napan alue Kalifornissa on Yhdysvaltain perinteisenä lipunkantajana haastanut Cabernet Sauvignonin kasvattajana klassiset Bordeaux´n vasemman rannan jättiläiset. Mutta ei kannata tuijottaa pelkästään Napaan.

Maan luoteisnurkassa sijaitsevan Washingtonin osavaltion viinituotanto keskittyy liki sataprosenttisesti Columbia Valleyhin; osavaltion itäosat tarjoavat peräti 300 aurinkoista päivää vuodessa, selvästi enemmän kuin esimerkiksi Napa. Pitkä ja tasainen kasvukausi tarjoaa oivat edellytykset roteville, hedelmäisille punaviineille.

Osavaltion suurinta viinintekijän perustamaa viinitaloa vetää **Charles Smith**, entinen rock-manageri, joka on reilussa 20 vuodessa tehnyt huiman uran viinin parissa ja ponkaissut multimiljonääriksi. Viime helmikuussa julkistettu kansainvälinen *House of Smith* on katto hänen moneen kertaan palkituille ja kiitetyille brandeilleen – esimerkkinä vaikkapa *K Vintners,* jonka alta löytyy täyden sadan pisteen viini Royal City Syrah. Yksi sarjan seitsemästä portfoliosta on *Substance*, jonka punaisten lippulaivoja ovat juuri cabernet sauvignon-viinit.

Walla Wallan laaksosta uransa tyhjätaskuna 330 laatikolla (K Syrah) aloittanut, kahdesti maansa parhaana viinintekijänä palkittu Smith kauppasi 2016 Suomessakin myytävästä hittiviinistä *Kung Fu Girl Riesling*istä tunnetun brandinsa (Charles Smith Wines) jättimäiselle Constellation-yhtiölle 120 miljoonalla dollarilla. Nyt hänen ´talonsa´ on koko osavaltion viidenneksi suurin. Tätä nimeltään simppelisti Cs-viiniä on tuotettu 15 000 laatikkoa.

Itse viini on väriltään hyvin tummanpunainen ja nuoresta iästään huolimatta ilman viininpunaista reunaa. Puhdaspiirteinen tuoksu on voimakas, selkeä, hedelmäinen, mustaherukan ja tummien marjojen sävyttämä. Myöhemmin tuoksuun nousee myös lakritsaa. Tammi on mukavasti sovussa hedelmän kanssa.

Maku on iso ja vahva, tanniinit ovat voimakkaat, mutta hyvin sopusoinnussa kokonaisuuden kanssa. Maussa on tummia ja punaisia marjoja, hedelmä kantaa hienosti ja jälkimaku on pitkä. Hedelmä jaksaa myös korkean alkoholipitoisuuden (15%). Tuoksu on pykälän parempi kuin maku, mutta kaikkinensa viini on hieno. Ei aivan huippuluokkaa, mutta hinta-laatusuhteelta todella hyvä.

Viini vaatii ehdottomasti seurakseen ruokaa tai vähintään dekantointia. Toimi sulavasti lampaan sisäfileen ja sienikastikkeen kaverina, oivasti myös yli vuoden verran luolakypsytetyn gruyeren kumppanina.

Viiniä löytyi kirjoitushetkellä ainakin Stockmannin Alkosta.

Arto Murtovaara

Suomalainen asunto-osakeyhtiö on ainutlaatuinen asumisen ja omistamisen malli.

Me Isännöinti Ilkka Saarinen Oy:ssä olemme suomalaisen asumisen paikallisia, tamperelaisia asiantuntijoita. Huolehdimme tarkasti kiinteistöihin sijoittamastasi varallisuudesta.

Asumis- ja käyttömukavuus paranevat, kulut pysyvät kurissa ja omaisuutesi on hyvissä käsissä, kun kokenut ja ammattitaitoinen porukkamme ottaa asiat hoitoonsa. Arvomaailmamme kulmakiviä ovat asukkaiden hyvinvointi, ajan tasalla olevat ammattitaito ja työvälineet sekä osaava, työssään viihtyvä henkilöstö.

Reilu ■ Ripeä ■ Pätevä

Ilkka Saarinen Oy ISÄNNÖINTI

Insinöörinkatu 40 ■ 33720 Tampere ■ Puhelin (03) 3390 0100
asiakaspalvelu@iisoy.fi www.iisoy.fi

ISA

Tampereen Suomalaisen Klubin puheenjohtaja Pasi-Heikki Rannisto (oik.) ja varapuheenjohtaja Kalervo Sipi laskivat klubin 130-vuotispäivänä seppeleen Talvisodan muistomerkille Tammelassa. Muistomerkin on suunnitellut klubin jäsen taiteilija Kauko Salmi.